

سلسله آثار حکمت و عرفان - ۶

مبانی حکمت متعالیه

(ج ۱)

ترجمه، شرح و تحقیق

شواهد الربوبیه

صدر المتألهین شیرازی

استاد یحیی کبیر

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

انتشارات
مطبوعات

کبیر، یحیی، ۱۳۳۴ -

الشواهد الربوبیه فی مناهج السلوکیه

مبانی حکمت متعالیه: شرح و تحقیق شواهد الربوبیه صدر المتألهین شیرازی / یحیی کبیر.

قم: مطبوعات دینی، ۱۳۸۸ -

ج ۳

دوره ۵ - ۹۲ - ۸۸۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ج ۱: ۱ - ۹۵ - ۶ - ۸۸۱۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فیفا.

فارسی - عربی.

کتابنامه.

نمایه.

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ ق. الشواهد الربوبیه فی مناهج السلوکیه

-- نقد و تفسیر فلسفه اسلامی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴.

معاد

نبوت

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ ق. الشواهد الربوبیه فی مناهج السلوکیه،

شرح

۹۱۳۸۸ ش ۲ ک / BBR ۱۱۰۰

۱/۱۸۹

۱۶۹۳۸۱۶

انتشارات
مطبوعات
دینی

مبانی حکمت متعالیه ج ۱

الشواهد الربوبیه فی مناهج السلوکیه

محمد بن ابراهیم صدرالدین شیرازی

شرح، ترجمه و تحقیق دکتر یحیی کبیر

مطبوعات دینی

سوم / ۱۴۰۲

وزیری / ۶۳۲

احسان / ۱۰۰

قیمت دوره / ۴۵۰۰۰۰ تومان

شابک / ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۱۸-۹۵-۶

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۱۸-۹۵-۶

خیابان ارم - شماره ۲۸۵ - دفتر مرکزی

فروشگاه: صفائی - ممتاز - فرعی ۶ - پلاک ۷

تلفن: ۲ - ۳۷۷۴۹۳۶۱ / ۳۷۷۴۲۸۴۷

www.matboooatdini.ir

فهرست مطالب

۱۷	■ مقدمه.....
۲۵	■ بخش اول: بررسی و شرح مبانی حکمت متعالیه.....
۲۹	■ تحقیق (بحث عقلی و عرفانی در حمد).....
۳۱	■ سخنی چند در شهود حق تعالی و مکاشفه.....
۳۱	۱. شهود.....
۳۲	۲. کشف.....
۳۸	■ تحقیق در معنای کتاب.....
۴۲	■ المشهد الاول: فیما یفتقر الیه فی جمیع العلوم من المعانی العامّة.....
۴۲	■ الشاهد الاول: فی الوجود و فیہ اشراق.....
۴۲	■ الاشراق الاول فی تحقیقه.....
۴۲	● ترجمه و شرح شاهد اول: در بیان وجود و احکام مربوط به آن.....
۴۲	■ ترجمه و شرح اشراق اول: در بیان وجود امری است متحقق در خارج.....
۴۳	■ بحث و تفصیل.....
۴۳	■ افضلیت حکمت بر علوم دیگر.....
۴۴	■ افضلیت معلوم در حکمت بر سایر علوم.....
۴۵	■ الاشراق الثانی: فی وجدانه.....
۴۵	■ ترجمه و شرح اشراق دوم: در بیان درک حقیقت وجود.....
۴۶	■ بحث و تفصیل.....
۴۸	■ غنای وجود از تعریف.....
۴۹	■ مبدأ نخست بودن وجود برای هر شرحی.....
۴۹	■ کنه و حقیقت وجود.....
۵۱	■ الاشراق الثالث.....
۵۱	■ تفریع.....
۵۱	■ شرح و بحث و تفصیل اشراق سوم.....
۵۲	■ تفریع.....
۵۳	■ الاشراق الرابع.....
۵۳	■ ترجمه اشراق چهارم.....
۵۳	■ الاشراق الخامس.....
۵۳	■ ترجمه و شرح و تفصیل اشراق پنجم.....
۵۶	■ الاشراق السادس.....

- ۵۶ ■ ترجمه و شرح و بحث اشراق ششم.
- ۵۷ ■ شروق نور لزهوق ظلمة.
- ۵۷ ■ لمعة تفریعة.
- ۵۸ ■ شرح شروق نور و نابودی تاریکی و ظلمت.
- ۵۹ ■ شرح لمعة تفریعة.
- ۶۱ ■ الاشراق السابع: فی ان الامتیاز بین الموجودات بماذا.
- ۶۱ ■ ترجمه و شرح اشراق هفتم: در بیان اینکه امتیاز مابین وجودها به چیست.
- ۶۲ ■ بحث و تفصیل در اصالت وجود.
- ۶۴ ■ ۱. قول باصالت وجود و ماهیت با هم:
- ۶۵ ■ ۲. قول به اصالت ماهیت و اعتباری بودن وجود.
- ۶۶ ■ ۳. ادله در اصالت وجود و اعتباریت ماهیت.
- ۶۸ ■ الاشراق الثامن: فی تحقیق اتصاف الماهیه بالوجود.
- ۶۸ ■ تأیید تنبیهی.
- ۷۰ ■ ترجمه و شرح اشراق هشتم: در تحقیق مسئله اتصاف ماهیت به وجود.
- ۷۲ ■ تأیید تنبیهی.
- ۷۵ ■ الاشراق التاسع: فی الإشارة الى حل الاشکالات الواردة على كون الوجود متحققاً فی الاعیان.
- ۷۵ ■ ترجمه و شرح اشراق نهم: در بیان حل اشکالاتی که بر اصالت و تحقق وجود در خارج وارد کرده‌اند.
- ۷۶ ■ شرح و تفصیل: وحدت مفهوم وجود.
- ۷۶ ■ اول: صلاحیت وجود در مقسم بودن:
- ۷۸ ■ دوم: اتحاد معنی عدم.
- ۷۸ ■ سوم: تعطیل در ذات و صفات حق.
- ۷۹ ■ تفصیل بحث زیادت وجود بر ماهیت.
- ۸۲ ■ کیفیت اتصاف ماهیت بوجود.
- ۸۳ ■ تحریر محل نزاع.
- ۸۵ ■ الاشراق العاشر.
- ۸۶ ■ ترجمه و شرح اشراق دهم: در بیان موضوع علم حکمت.
- ۸۹ ■ اغلال وهم و اشراق عقل.
- ۹۰ ■ ترجمه و شرح اغلال وهم و اشراق عقل.
- ۹۴ ■ بحث و تفصیل.
- ۹۷ ■ الاشراق الحادی عشر: فی تعریف الامور العامة، شبهة و حل.
- ۹۸ ■ ترجمه و شرح اشراق یازدهم: در تعریف امور عامه.
- ۱۰۳ ■ شبهه و حل آن.
- ۱۰۷ ■ الاشراق الثاني عشر: فی الإشارة الى المقولات و احوالها.

۱۵۵	■ ترجمه و شرح اشراق هشتم: در کیفیت رهایی از این اشکال که شیء واحد هنگام تعقل هم جوهر و هم کیف است.
۱۵۷	■ تفریع تحصیلی
۱۵۷	■ شک و تحصیل
۱۵۹	■ الاشراق التاسع: فی ذکر نمط آخر الهامی ینکشف به کیفیة وجود الکلیات فی الذهن.
۱۶۰	■ کشف و انارة
۱۶۱	■ ترجمه و شرح اشراق نهم: در ذکر نمط الهامی دیگری که به وسیله آن کیفیت وجود کلیات در ذهن آشکار می گردد.
۱۶۳	■ کشف و اناره
۱۶۵	■ الاشراق العاشر: فی دفع الاشکال الالزام علی طريقة الجمهور
۱۶۵	■ ترجمه و شرح اشراق دهم: در رفع اشکال مذکور به طریق دیگر
۱۶۸	■ شرح و تفصیل و بررسی: اجمال اشکالات وارد بر وجود ذهنی
۱۷۱	■ طرق حل اشکالات، از نظر حکماء و متکلمان
۱۷۵	■ اشکال سوم بر نظریة قوشچی:
۱۷۷	■ تحقیق وافی در وجود ذهنی
۱۷۹	■ تکمیل بحث
۱۷۹	■ تفصیل اشکالات بر وجود ذهنی و حل آن ها
۱۷۹	■ اشکال اول:
۱۸۰	■ پاسخ اشکال:
۱۸۱	■ قول حق این است که:
۱۸۱	■ اشکال دوم:
۱۸۲	■ پاسخ اشکال:
۱۸۴	■ اشکال سوم:
۱۸۴	■ پاسخ اشکال:
۱۸۴	■ قول حق این است که:
۱۸۵	■ اشکال چهارم:
۱۸۵	■ پاسخ اشکال:
۱۸۵	■ اول بوجه عرشی:
۱۸۶	■ وجه دوم:
۱۸۶	■ وجه سوم:
۱۸۶	■ اشکال پنجم:
۱۸۶	■ پاسخ اشکال:
۱۸۶	■ اشکال ششم:
۱۸۷	■ پاسخ اشکال:

■ الشاهد الثالث: في الإشارة الى واجب الوجود وما يليق بجلاله و مرتبته وأن آية وحدة تخصّه	١٨٨
■ وآية نعوت تخصّه وفيه اشرافات.....	١٨٨
■ الاشراق الاول: في اثبات الوجود الغنى الواجبى.....	١٨٨
■ ترجمه شاهد سوم: در اشاره به واجب الوجود و آنچه كه شايسته جلال و مرتبت او است و	١٨٩
اینكه چه نوع از انواع وحدت و كدام صفت از اوصاف مختص به ذات اوست.....	١٨٩
■ ترجمه و شرح اشراق اول: اثبات وجود غنى واجب.....	١٨٩
■ شرح و تحقيق پيرامون اثبات ذات باريتعالى.....	١٩٢
۱- برهان صديقين:.....	١٩٢
تذكر تحقيقى در شرافت برهان صديقين.....	١٩٤
۲- برهان حاجت و فقر ممكن به واجب.....	١٩٦
■ الاشراق الثانى: فى وحدانية الواجب تعالى.....	١٩٨
■ ترجمه و شرح اشراق دوم: در وحدانيت واجب الوجود.....	١٩٩
■ تفصيل مطلب.....	٢٠١
■ تذكر.....	٢٠٣
■ الاشراق الثالث: فى صفاته تعالى.....	٢٠٤
■ ترجمه و شرح اشراق سوم: در صفات خدا.....	٢٠٤
■ تحقيق و تفصيل در احكام صفات حق تعالى.....	٢٠٥
■ غرر، در تقسيم صفات حق تعالى.....	٢٠٧
■ صفات عينية ذات و صفات زائد بر ذات.....	٢٠٩
■ توضيح كلام در تقسيم مقام.....	٢١١
■ تحقيق در اينكه هر يك از صفات با ديگرى متحد است.....	٢١٢
■ بيان سخن متكلمان در اين باب.....	٢١٣
■ الاشراق الرابع: فى قدرته تعالى و علمه.....	٢١٦
■ ترجمه و شرح اشراق چهارم: در بيان قدرت و علم واجب الوجود به ذات خویش.....	٢١٦
■ الاشراق الخامس: فى علمه بغير ذاته.....	٢١٧
■ ترجمه و شرح اشراق پنجم: در علم واجب الوجود به ما سوى خود.....	٢١٧
■ اشارة تمثيلية.....	٢١٩
■ ترجمه اشارة تمثيلية.....	٢٢٠
■ تكملة.....	٢٢١
■ ترجمه تكملة.....	٢٢١
■ اشارة عرفانية.....	٢٢٢
■ ترجمه و شرح اشارة عرفانية.....	٢٢٢
■ الاشراق السادس: فى الإشارة إلى اسمائه الحسنی.....	٢٢٤
■ ترجمه و شرح اشراق ششم: در اشاره به اسماء حسنى.....	٢٢٥
■ الاشراق السابع: فى نفى الحد و البرهان عنه تعالى.....	٢٢٧

۲۲۷	تفریع عرشی:
۲۲۷	ترجمه و شرح اشراق هفتم: در نفی حد و برهان از ذات واجب الوجود.
۲۲۸	تعریف عرشی:
۲۳۰	الاشراق الثامن: فی الفرق بین الاسم والصفة.
۲۳۰	ترجمه و شرح اشراق هشتم: در فرق ما بین اسم و صفت.
۲۳۰	الاشراق التاسع: فی بیان و ثاقه هذا المسلك الذي سلكناه فی الوصول الى الحق وصفاته و آثاره.
۲۳۳	تنبيه.
۲۳۴	ترجمه و شرح اشراق نهم: در بیان وثاقت و متانت آن طریقی که ما در راه وصول به حق تعالی و صفات و آثار او برگزیده ایم.
۲۳۵	ترجمه و شرح تنبيه.
۲۳۹	الاشراق العاشر: فی آنه جلّ اسمه کل الوجود.
۲۴۲	قول تفصیلی:
۲۴۲	ترجمه و شرح اشراق دهم: در بیان اینکه واجب الوجود در عین وحدت و بساطت، جامع جمیع وجودات است.
۲۴۳	الاشراق الحادی عشر:
۲۴۷	فی أنّ الوجود هو الواحد الحق، و کل ما سواه باطل دون وجهه الکریم.
۲۴۷	ازالة وهم.
۲۴۸	اعلام تنبيهی.
۲۴۸	شبهة وحل.
۲۴۹	ترجمه و شرح اشراق یازدهم: در بیان اینکه وجود، همانا اوست که واجب و واحد و حق است و ما سواى وجود واجب واحد حق، همگی باطل اند بجز وجه کریم او.
۲۵۰	زدودن وهم.
۲۵۳	اعلام تنبيهی.
۲۵۴	شبهة و حل آن.
۲۵۵	الاشراق الثاني عشر: فی نوادر حکمية بعضها عرشية و بعضها مشرقية.
۲۵۷	ترجمه و شرح اشراق دوازدهم: در بیان مسایلی که به ندرت در کتب و رسائل حکما دیده می شوند و بعضی از آنها عرشی و الهامی و مبتنی بر اصول فلسفی ما و برخی مبتنی بر اصول و قواعد جمهور است.
۲۶۱	شرح و تحقیق: در اینکه حقتعالی بذات خود عالم است.
۲۷۶	در این که علم حقتعالی باشیاء، بعقل بسیط و اضافة اشراقی است.
۲۸۲	تنبيه:
۲۸۶	در رد ارتسامی بودن علم حقتعالی.
۲۸۶	در مراتب علم حقتعالی.
۲۸۷	تحقیق در مراتب علم حق.
۲۸۷	

۲۹۰	■ تحقیق در قدرت الهی.....	۲۲۲
۲۹۱	■ در عموم قدرت حق تعالی.....	۲۲۳
۲۹۴	■ تحقیق در عقاید راجع به جبر و تفویض.....	۲۲۴
۲۹۶	■ در حیات حق تعالی.....	۲۲۵
۲۹۸	■ بحث در اراده.....	۲۲۶
۳۰۰	■ تحقیق در عشق و مراتب آن از منظر ملاصدرا.....	۲۲۷
۳۰۲	■ منابع بخش اول.....	۲۲۸
۳۰۵	■ بخش دوم.....	۲۲۹
۳۰۷	■ الشاهد الرابع: فی سائر الامور العامة من تتمّة تقاسیم الوجود.....	۲۳۰
۳۰۷	■ الاشرار الاول: فی المتقدم والمتأخر.....	۲۳۱
۳۰۷	■ بحث و تحصیل.....	۲۳۲
۳۰۸	■ بحث و تحصیل.....	۲۳۳
۳۰۸	■ تحقیق عرشی.....	۲۳۴
۳۰۸	■ حکمة مشرقية.....	۲۳۵
	■ ترجمه و شرح شاهد چهارم: در بیان سایر امور عامه ای که از تتمه و بقایای تقسیمات وجودند	۲۳۶
۳۰۹	■ که در طی اشرافاتی چند تشریح می گردند.....	۲۳۷
۳۰۹	■ ترجمه و شرح اشرار اول: در بیان متقدم و متأخر و اقسام آن.....	۲۳۸
۳۱۰	■ بحث و تحصیل.....	۲۳۹
۳۱۱	■ بحث و تحصیل.....	۲۴۰
۳۱۱	■ تحقیق عرشی.....	۲۴۱
۳۱۲	■ حکمت مشرقیه.....	۲۴۲
۳۱۴	■ شرح و تحقیق.....	۲۴۳
۳۱۶	■ فرق میان سبق بالعلیه و سبق دهری.....	۲۴۴
۳۱۸	■ الاشرار الثاني: فی الواحد والكثير.....	۲۴۵
۳۱۹	■ ترجمه و شرح اشرار دوم: در بیان واحد و کثیر.....	۲۴۶
۳۲۱	■ شرح و تحقیق.....	۲۴۷
۳۲۳	■ در تقسیم وحدت.....	۲۴۸
۳۲۵	■ بحث حمل بعنوان لازم بحث وحدت.....	۲۴۹
۳۲۷	■ تقسیم حمل.....	۲۵۰
۳۲۸	■ حمل مواطاة و حمل اشتقاق.....	۲۵۱
۳۲۹	■ الاشرار الثالث: فی التقابل.....	۲۵۲
۳۳۰	■ حکمة عرشية.....	۲۵۳
۳۳۰	■ بحث و تحصیل.....	۲۵۴
۳۳۱	■ حکمة مشرقية.....	۲۵۵

- حکمة اخرى مشرقية.....
- شك و تحقيق.....
- ترجمه و شرح اشراق سوم: در تقابل.....
- حکمت مشرقیه.....
- بحث و تحصيل.....
- حکمت عرشیه.....
- حکمت مشرقیه دیگر.....
- شك و تحقيق.....
- الاشراق الرابع: في العلة والمعلول.....
- ترجمه و شرح اشراق چهارم: در علت و معلول.....
- حکمة مشرقية.....
- ترجمه و شرح حکمت مشرقیه.....
- ظلمات و همية يطردها انوار عقلية.....
- ترجمه و شرح ظلمات و همی و زدودن آن.....
- مقاومة عرشية.....
- ترجمه و شرح: مقاومت عرشی.....
- تحقيق و تفصيل.....
- الاشراق الخامس: في بعض احكام العلل الاربع - هداية.....
- توحيد عرشي.....
- تصويب.....
- ذكر تنبيهي.....
- ترجمه و شرح اشراق پنجم: در بیان بعضی از احکام علل چهارگانه - هدایت.....
- توحيد عرشي.....
- تصويب.....
- ذكر تنبيهي.....
- الاشراق السادس: في شيء من العرشيات الالهامية في احوال هذه العلل و هي سبعة.....
- ترجمه و شرح اشراق ششم: در بیان چند مطلب عرشی و الهامی درباره احوال علل چهار و آنها هفت مطلب‌اند.....
- تحقيق و تفصيل پيرامون علل اربعة.....
- تحقيق: بحث از غایت.....
- منابع بخش دوم.....

بخش سوم.....

- الاشراق السابع: في الامكان والوجوب والقوة والفعل و في اثبات الطبيعة في كل مستحضر و في سبب الموت الطبيعي و في الاشارة الى حدوث هذا العالم و ماهية الدنيا و الآخرة.....

ترجمه و شرح اشراق هفتم: در بیان امکان و وجوب و قوه و فعل و در اثبات طبیعت در هر موجود	۳۹۵
متحرکی و در بیان علت و سبب موت طبیعی و اشاره‌ای به حدوث این عالم و ماهیت دنیا و آخرت..	۴۰۰
حکمة عرشية.....	۴۰۰
حکمة عرشية.....	۴۰۱
حکمة عرشية.....	۴۰۲
حکمة عرشية.....	۴۰۲
انارة كشفية.....	۴۰۲
ترجمه و شرح حکمت عرشی.....	۴۰۳
حکمت عرشی.....	۴۰۸
ترجمه و شرح حکمت عرشیه.....	۴۰۹
انارة كشفية.....	۴۰۹
ترجمه و شرح انارة كشفية.....	۴۰۹
بحث و تحصیل کشفی.....	۴۱۰
تفریع.....	۴۱۰
ترجمه و شرح بحث تحصیلی کشفی.....	۴۱۲
ترجمه و شرح تفریع.....	۴۱۲
تحقیق و بررسی.....	۴۱۴
بحث در قدم و حدوث.....	۴۱۶
در اقسام قوه و فعل.....	۴۱۷
متن حکمة عرشية.....	۴۱۷
متن تنبيه انعكاسی.....	۴۱۸
متن تفریع نوری.....	۴۱۸
متن تذكرة.....	۴۱۸
متن حکمة قرآنية.....	۴۱۹
متن حکمة مشرقية.....	۴۱۹
متن حکمة قرآنية.....	۴۲۰
متن تتمه.....	۴۲۰
متن حکمة مشرقية.....	۴۲۱
متن تفریع نوری.....	۴۲۲
ترجمه و شرح حکمت عرشیه.....	۴۲۴
تنبيه انعكاسی.....	۴۲۵
تفریع نوری.....	۴۲۵
تذكرة.....	۴۲۵
حکمت قرآنی.....	۴۲۷
حکمت مشرقیه.....	

.....	■ حکمت قرآنی
.....	■ تتمه
.....	■ حکمت مشرقیه
.....	■ الاشراف الثامن: فی الحركة و السكون و اثبات الحركة فی الجوهر المصورى
.....	■ حکمة مشرقية
.....	■ متن بحث و تحصیل
.....	■ متن حکمة عرشية
.....	■ تفريع عرشى
.....	■ ترجمه و شرح اشراق هشتم: در حرکت و سکون و اثبات حرکت جوهریه
.....	■ حکمت مشرقیه
.....	■ یکی از طریق نقض و دیگری از طریق حل
.....	■ بحث و تحصیل
.....	■ حکمت عرشیه
.....	■ تفريع شرعى
.....	■ الاشراف التاسع فی اثبات محرک غیر متحرک
.....	■ ترجمه و شرح اشراق نهم: در اثبات وجود محرک غیر متحرک
.....	■ الاشراف العاشر: فی ان الحركة المستدرة اقدم الحركات كلها بالطبع و الجسم المتحرك بها
.....	■ الاجسام بالطبع و انه لا يتقدم على هذه الحركة والزمان الا ذات البارى جل اسمه
.....	■ متن اشارة و تنبيه
.....	■ ترجمه و شرح اشراق دهم: در بیان اینکه حرکت مستدیر بالطبع متقدم بر کلیه حرکات است
.....	■ نیز جسم متحرک به حرکت مستدیر بالطبع متقدم بر کلیه اشیاء است و اینکه هیچ موجودی
.....	■ حرکت مستدیر و زمان تقدم نمی یابد مگر ذات واجب الوجود
.....	■ اشارة و تنبيه
.....	■ تحقیق و بررسی
.....	■ تفصيل در حرکت جوهری
.....	■ منابع بخش سوم
.....	■ بخش چهارم
.....	■ الشاهد الخامس: فی احوال الماهية واعتباراتها
.....	■ الاشراف الاول: فی الماهية
.....	■ ترجمه و شرح شاهد پنجم: در احوال ماهیت و اعتبارات آن
.....	■ ترجمه و شرح اشراق اول: در تعریف ماهیت و بعضی از احکام آن
.....	■ الاشراف الثانى: فی الکلى و الجزئى
.....	■ ترجمه و شرح اشراق دوم: در بیان کلی و جزئی
.....	■ متن حکمة مشرقية

۴۲۸	■ حکمت قرآنی.....
۴۲۹	■ تتمه.....
۴۳۱	■ حکمت مشرقیه.....
۴۳۵	■ الاشراق الثامن: فی الحركة و السكون و اثبات الحركة فی الجوهر الصوری.....
۴۳۵	■ حکمة مشرقية.....
۴۳۸	■ متن بحث و تحصیل.....
۴۳۹	■ متن حکمة عرشیه.....
۴۴۰	■ تفریع عرشی.....
۴۴۱	■ ترجمه و شرح اشراق هشتم: در حرکت و سکون و اثبات حرکت جوهریه.....
۴۴۲	■ حکمت مشرقیه.....
۴۴۴	■ یکی از طریق نقض و دیگری از طریق حل.....
۴۴۹	■ بحث و تحصیل.....
۴۵۱	■ حکمت عرشیه.....
۴۵۳	■ تفریع شرعی.....
۴۵۴	■ الاشراق التاسع فی اثبات محرک غیر متحرک.....
۴۵۵	■ ترجمه و شرح اشراق نهم: در اثبات وجود محرک غیر متحرک.....
۴۵۸	■ الاشراق العاشر: فی ان الحركة المستدیرة اقدم الحركات کلها بالطبع و الجسم المتحرک بها اقدم الاجسام بالطبع و انه لا يتقدم علی هذه الحركة والزمان الا ذات الباری جل اسمه.....
۴۶۰	■ متن اشاره و تنبیه.....
۴۶۲	■ ترجمه و شرح اشراق دهم: در بیان اینکه حرکت مستدیر بر بالطبع متقدم بر کلیه حرکات است و نیز جسم متحرک به حرکت مستدیر بالطبع متقدم بر کلیه اشیاء است و اینکه هیچ موجودی بر حرکت مستدیر و زمان تقدم نمی یابد مگر ذات واجب الوجود.....
۴۶۸	■ اشاره و تنبیه.....
۴۷۱	■ تحقیق و بررسی.....
۴۷۴	■ تفصیل در حرکت جوهری.....
۴۷۶	■ منابع بخش سوم.....
۴۷۹	■ بخش چهارم.....
۴۸۱	■ الشاهد الخامس: فی احوال الماهية واعتباراتها.....
۴۸۱	■ الاشراق الاول: فی الماهية.....
۴۸۲	■ ترجمه و شرح شاهد پنجم: در احوال ماهیت و اعتبارات آن.....
۴۸۲	■ ترجمه و شرح اشراق اول: در تعریف ماهیت و بعضی از احکام آن.....
۴۸۸	■ الاشراق الثاني: فی الکلی و الجزئی.....
۴۸۸	■ ترجمه و شرح اشراق دوم: در بیان کلی و جزئی.....
۴۸۹	■ متن حکمة مشرقية.....

۴۸۹	■ متن حکمة عرشیه.
۴۹۱	■ متن بحث عرشى.
۴۹۱	■ متن بحث و تحصيل.
۴۹۲	■ متن حکمة مشرقیه.
۴۹۲	■ متن بحث و تحقيق.
۴۹۳	■ حکومة عرشیه.
۴۹۳	■ متن حکمة مشرقیه.
۴۹۵	■ ترجمه و شرح حکمت مشرقیه.
۴۹۶	■ حکمت عرشیه.
۴۹۹	■ بحث عرشى.
۵۰۰	■ بحث و تحصيل.
۵۰۱	■ حکمت مشرقیه.
۵۰۲	■ بحث و تحصيل.
۵۰۳	■ حکمت عرشیه.
۵۰۴	■ حکمت مشرقیه.
۵۰۷	■ الاشراق الثالث: فى سبب تكثر نوع واحد فى الاشخاص.
۵۰۸	■ تفريع.
۵۰۸	■ ترجمه و شرح اشراق سوم: در بيان علت و سبب تكثر افراد نوع واحد.
۵۱۰	■ تفريع.
۵۱۲	■ الاشراق الرابع: فى تحقيق معنى الجنس والمادة ومعنى النوع والموضوع والفرق بين هذه الاعتبارات فى العقل.
۵۱۴	■ ترجمه و شرح اشراق چهارم: تحقيق در معنى جنس و ماده و معنى نوع و موضوع و فرق مابين اين عناوين و اعتبارات در نظر عقل.
۵۲۱	■ الاشراق الخامس: فى الفصل والفرق بينه وبين ما يلزمه وكيفية اتحاده بالجنس و نسبه الحد الى المحدود وأن ما يذكر فى التعاريف بازاء الفصول اكثرها لوازم و امارات للفصول الحقيقية...
۵۲۳	■ حکمة عرشیه.
۵۲۳	■ حکمة عرشیه.
۵۲۳	■ حکمة عرشیه.
۵۳۰	■ ترجمه و شرح اشراق پنجم: در بيان فصل و فرق مابين فصل و امرى که لازم اوست و در بيان کیفیت اتحاد فصل با جنس و نسبت حد به محدود و اشاره به اين نکته که آن الفاظ و کلماتى که در مقام تعريف اشیاء بجای فصول ذکر می شوند اکثر آنها لوازم و امارات فصول حقیقیه اند...
۵۳۱	■ حکمت عرشیه.
۵۳۲	■ حکمت عرشیه.
۵۳۵	■ الاشراق السادس: فى حقيقة الفصل وانها عين الوجود لكل نوع مركب او بسيط.

۵۳۵		■ حکمة عرشية.	۲۸۲
۵۳۵		■ حکمة مشرقية.	۲۸۲
۵۳۶		■ حکمة مشرقية.	۲۸۲
۵۳۷		■ حکمة مشرقية.	۲۸۲
۵۳۷		■ تفریع عرشی.	۲۸۲
		■ ترجمه و شرح اشراق ششم: در حقیقت فصل و اینکه فصل در هر نوع مرکب یا بسیطی	۲۸۲
۵۳۸		عین وجود اوست.	۲۸۲
۵۳۹		■ ترجمه و شرح حکمت مشرقیه.	۲۸۲
۵۴۰		■ ترجمه و شرح حکمت مشرقیه.	۲۸۲
۵۴۳		■ حکمت مشرقیه.	۲۸۲
۵۴۴		■ تفریع عرشی.	۲۸۲
۵۴۵		■ الاشراق السابع: فی معنی الاشد والاضعف.	۲۸۲
۵۴۵		■ متن حکمة مشرقية.	۲۸۲
۵۴۶		■ متن بحث و تحصیل.	۲۸۲
۵۴۷		■ ترجمه و شرح اشراق هفتم: در معنی اشد و اضعف.	۲۸۲
۵۴۹		■ حکمت مشرقیه.	۲۸۲
۵۵۰		■ بحث و تحصیل.	۲۸۲
۵۵۲		■ منابع بخش چهارم و یکم از ترجمه و شرح شواهد الربوبیه.	۲۸۲
۵۵۵		فهارس.	۲۸۲
۵۵۷		■ فهرست اصطلاحات.	۲۸۲
۶۲۱		■ فهرست کتب.	۲۸۲
۶۲۴		■ فهرست اعلام.	۲۸۲
۶۲۹		■ فهرست آیات.	۲۸۲
۶۳۱		■ فهرست روایات.	۲۸۲
۶۳۲		■ فهرست اشعار.	۲۸۲

www.kotab.ir

بسمه تعالی

بررسی حکمت متعالیه

■ مقدمه

۱. علمی که در آن بحث از حقائق اشیاء و علل و اسباب واقعی آنها می شود حکمت و فلسفه نامیده می شود و این نامی بسیار مناسب می باشد، زیرا حکمت یعنی حکم عقل، و فلسفه یعنی علت شناسی. و چون انسان علت چیزی را شناخت و به موجودیت و واقعیت آن حکم نمود او را فیلسوف می نامند.

حکمت ودیعه انبیاست و نخستین معلم حکمت پیامبران بوده اند. حکماء الهی معتقدند که آغاذائیمون که یکی از اعظم حکماء است، همان شیث نبی بوده و در بعضی از تواریخ آمده است که در الواحی که بر ادریس نبی نازل شد اصول اولیه کلیه علوم ثبت شده بود.^(۱)

و نیز آیه «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» بقره، ۳۱ شاهد صحت این مطلب است، زیرا اسم هر چیزی حاکی از مقام ذات و حقیقت اوست و خداوند بدین ترتیب علم به حقیقت و هویت هر چیزی را به آدم آموخت. این مطلب از نظر علمی و فلسفی مورد تأیید است، زیرا حقیقت حکمت عبارت است از علم به علل و اسباب فاعلی و غایی و مادی و صوری اشیاء و درک ذات و گوهر موجودات بدان گونه که در عالم واقع و حق می باشند؛ و مسلم است که علم به علل و اسباب واقعی و جوهر اشیاء بدان گونه که در واقع و نفس الامر می باشند جز از طریق وحی و الهام الهی و خداوندی که خالق آنهاست ممکن نیست و لذا

۱. دکتر جواد مصلح، تفسیر شواهد ربوبیه، ص ۱۳، چاپ سروش، ۱۳۷۵ ش - م.م. شریف، تاریخ فلسفه اسلامی، ج ۱ مقدمه، ۱۳۷۰ ش.